

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Departament Wychowania i Edukacji Włączającej

DWEW-WSPE.4035.519.2022.JKP
Warszawa, 11 maja 2023 r.

Pan Stanisław Porowski
Prezes Zarządu
Stowarzyszenia Polski Instytut Praw Głuchych

Pan Roman Goławski
Wiceprezes Zarządu
Stowarzyszenia Polski Instytut Praw Głuchych

ul. A. Gajkowicza 5/85
03-562 warszawa

Szanowni Panowie Prezesi,

w odpowiedzi na petycje z 16 grudnia 2022 r. i 16 lutego 2023 r. dotyczące zainicjowania prac legislacyjnych, które doprowadzą do uznania polskiego języka migowego za obowiązujący w kształceniu uczniów głuchych i niedosłyszących oraz o zmianę przepisów tak, by system edukacji był dostosowany do ich potrzeb zgodnie z wynikami pokontrolnymi Najwyższej Izby Kontroli, uprzejmie informuję.

Ministerstwo Edukacji i Nauki prowadzi dialog z różnymi podmiotami, w tym środowiskiem osób głuchych, związany z podnoszeniem jakości kształcenia uczniów z dysfunkcjami słuchu i analizuje na bieżąco zgłaszane propozycje i postulaty. Celem jest przygotowanie rozwiązań ukierunkowanych na podnoszenie jakości kształcenia uczniów z uszkodzonym słuchem. W analizie tej uwzględniane są zgłaszane w tym zakresie wnioski i rekomendacje zarówno przez środowisko osób niesłyszących, Parlamentarzystów, jak i Najwyższą Izbę Kontroli. Przygotowanie rozwiązań organizacyjno-legislacyjnych w tym zakresie prowadzone będzie we współpracy ze środowiskami akademickimi, ekspertami oraz praktykami.

Zainteresowani proponują model edukacji polegający na jednoczesnym nauczaniu w szkołach specjalnych polskiego języka migowego (PJM) i języka polskiego jako języka obcego. Istotą jest uszczegółowienie tego modelu w sposób uwzględniający rozwiązania o potwierdzonej skuteczności.

MEiN podjęło działania, by poprawić znajomość polskiego języka migowego (PJM) przez kadrę pedagogiczną szkół. Wiąże się to z potrzebą uzupełnienia, o wymóg znajomości przez absolwentów PJM na poziomie co najmniej B2 standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela pedagoga specjalnego, nauczyciela logopedy

i nauczyciela prowadzącego zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, w zakresie *edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością słuchową (surdopedagogiki)*¹.

Problemem jest brak umocowanych prawnie procedur certyfikowania znajomości polskiego języka migowego (PJM) na poszczególnych poziomach biegłości językowej np. B2. MEiN wystąpiło do Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej z prośbą o informację dotyczącą podjętych działań związanych z uregulowaniem kwestii certyfikacji znajomości PJM.

Przy analizowaniu warunków wprowadzenia modelu edukacji dwujęzycznej w proponowanej formie konieczne jest dookreślenie grupy docelowej, ponieważ uczniowie z uszkodzonym słuchem to grupa zróżnicowana pod względem potrzeb rozwojowych i edukacyjnych. Nie dla wszystkich taki model jest zasadny lub w ogóle możliwy (np. uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi), w związku z tym ścieżki kształcenia i oferta wsparcia powinny być zróżnicowane.

Istotne jest także doprecyzowanie modelu edukacji dwujęzycznej z uwzględnieniem różnych rodzajów szkół. Zadanie to obejmuje:

- przegląd stanu wiedzy, o tym jakie modele kształcenia ww. dzieci i młodzieży się sprawdzają, a jakie nie (część krajów wycofuje się z takich rozwiązań lub znacznie je ogranicza),
- opisanie modelowych ścieżek kształcenia uczniów z uszkodzonym słuchem z uwzględnieniem ich różnych potrzeb, w tym modelu edukacji dwujęzycznej; z uwzględnieniem realiów polskiego systemu oświaty i placówek ogólnodostępnych, specjalnych i integracyjnych,
- opracowanie narzędzi do oceny funkcjonalnej słuchu oraz rozwoju mowy i języka,
- zebranie szczegółowych danych dotyczących przygotowania kadry.

Dla uczniów z niepełnosprawnością słuchu - niesłyszających i słabosłyszających w zakresie edukacji wczesnoszkolnej zaadaptowana została seria pn.: „Szkolni Przyjaciele. Edukacja wczesnoszkolna w klasach I-III”, która jest dostosowana do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów z ww. niepełnosprawnościami.

Adaptacje zostały opracowane przez specjalistów z Uniwersytetu Warszawskiego oraz przeszły pozytywną opinię ekspertów – oligofrenopedagoga i surdopedagoga w zakresie spełniania przez podręcznik w postaci elektronicznej warunków pozwalających na zastosowanie rozwiązań umożliwiających jego odczyt przez uczniów z niepełnosprawnościami. Podręczniki i dodatkowe materiały ćwiczeniowe zostały opracowane przez specjalistów z Uniwersytetu Warszawskiego i są dostosowane do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych tych uczniów. Seria pn.: „Szkolni Przyjaciele” zawiera w adaptacji: podręcznik w wersji multimedialnej z nagraniami w polskim języku migowym (PJM) oraz podręcznik w formacie pliku PDF z dostosowaniami tekstowymi i graficznymi oraz symbolami PCS (Picture Communication Symbols). Do adaptacji w formacie pliku PDF jest dołączona książka pomocnicza – materiał dla nauczyciela – jak

¹ Określonego w przepisach załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 890, z późn. zm.).

pracować z danym podręcznikiem. Do podręcznika zespół specjalistów opracował dodatkowo materiały ćwiczeniowe: zeszyt Kart pracy i Język polski na plus. Wszystkie adaptacje zostały sfinansowane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Dopuszczanie podręczników do kształcenia zawodowego odbywało się do 30 czerwca 2022r. Przepisy ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw² wyeliminowały pojęcie „podręcznik do kształcenia w zawodzie” – odstępując od procedury dopuszczania do użytku szkolnego tradycyjnych podręczników przeznaczonych do kształcenia zawodowego na rzecz zastąpienia ich materiałami edukacyjnymi w postaci elektronicznej lub papierowej. Było to szczególnie potrzebne w przypadku kształcenia w zawodach, w których szybki postęp techniczny i technologiczny powodował szybką dezaktualizację podręczników w postaci papierowej.

Na podstawie uchwały Nr 194 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie zlecenia przez Ministra Edukacji i Nauki wykonania zadania w dziedzinie nauczania, kontynuowana jest współpraca MEiN z Uniwersytetem Warszawskim dotycząca opracowywania w latach 2023-2025 adaptacji podręczników, materiałów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych: mających trudności w uczeniu lub komunikowaniu się, w tym m.in. niesłyszących, słabosłyszących, z autyzmem i afazją uczęszczających do szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Od 2023 r. planowane jest wykonanie adaptacji podręczników dla uczniów uczęszczających do klasy I szkoły ponadpodstawowej (liceum ogólnokształcące, technikum) do nauki: języka polskiego, matematyki, biologii, historii, chemii, fizyki, geografii, filozofii. Po wykonaniu adaptacji do klasy I szkoły ponadpodstawowej planowane są adaptacje podręczników dla kolejnych klas ww. szkół ponadpodstawowych.

Z wyrazami szacunku

Elżbieta Neroj
Zastępca Dyrektora
/ – podpisano cyfrowo/

² Dz. U. z 2018 r. poz. 2245, z późn. zm.